

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 20. decembrī
(OR. en)

15867/22

ENT 172
MI 926
CHIMIE 102
ENV 1279
SAN 658
IND 548
COMPET 1014

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs: Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore *Martine DEPREZ*

Saņemšanas datums: 2022. gada 8. decembris

Saņēmējs: Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre *Thérèse BLANCHET*

K-jas dok. Nr.: C(2022) 8854 final

Temats: KOMISIJAS IETEIKUMS (8.12.2022) ar ko izveido Eiropas satvaru konceptuāli drošu ķīmikāliju un materiālu novērtēšanai

Pielikumā ir pievienots dokuments C(2022) 8854 *final*.

Pielikumā: C(2022) 8854 *final*

Briselē, 8.12.2022.
C(2022) 8854 final

KOMISIJAS IETEIKUMS

(8.12.2022)

ar ko izveido Eiropas satvaru konceptuāli drošu ķīmikāliju un materiālu novērtēšanai

KOMISIJAS IETEIKUMS

(8.12.2022)

ar ko izveido Eiropas satvaru konceptuāli drošu ķīmikāliju un materiālu novērtēšanai

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu,

tā kā:

- (1) Paziņojumā par Eiropas zaļo kursu¹ ir nosprausti četri savstarpēji saistīti rīcībpolitiski mērķi pārejai uz ilgtspējīgu ekonomiku un sabiedrību — klimatneitralitāte, biodaudzveidības aizsardzība, aprites ekonomika un nulles piesārņojuma iecere virzībai uz vidi, kas brīva no toksikantiem.
- (2) ES ilgtspējīga finansējuma stratēģijas² mērķis ir palīdzēt finansēt pārkārtošanos uz ilgtspējīgu ekonomiku.
- (3) Taksonomijas regulā³ ir izklāstīti četri nosacījumi, kas saimnieciskajai darbībai jāizpilda, lai to varētu uzskatīt par vidiski ilgtspējīgu. Tajā ir nosprausti arī seši vidiskie mērķi, kuru vidū ir pāreja uz aprites ekonomiku un piesārņojuma novēršana un kontrole.
- (4) Ilgtspēju sekmējošajā ķīmikāliju stratēģijā “Ceļā uz vidi, kas brīva no toksikantiem”⁴ (“Ķīmikāliju stratēģija”) Komisija paziņoja, ka tā izstrādās konceptuāli drošu un ilgtspējīgu ķīmikāliju un materiālu kritērijus. Komisija arī motivēs dalībvalstis, nozari un citas ieinteresētās personas par prioritāti noteikt inovāciju, lai iespēju robežās varētu aizstāt vielas, kas rada bažas⁵, dažādās nozarēs, piemēram, tādās jomās kā tekstilizstrādājumi, pārtikas kontaktmateriāli, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas, būvmateriāli, mazoglekļa mobilitāte, akumulatori vai atjaunīgie energoresursi.
- (5) Eiropas Parlaments ir pieņēmis rezolūciju⁶ par Ķīmikāliju stratēģiju, tajā uzsverot nepieciešamību izstrādāt konceptuāla drošuma un ilgtspējas kritērijus, lai palīdzētu novērst un kontrolēt piesārņojumu, uzlabot produktos ietvertu bīstamo ķīmikāliju izsekojamību un veicināt to aizstāšanu ar drošākām un ilgtspējīgākām alternatīvām. Padomes 2021. gada 15. marta secinājumos par Ķīmikāliju stratēģiju⁷ Komisija arī tiek aicināta sadarbībā ar dalībvalstīm un apspriežoties ar ieinteresētajām personām bez liekas kavēšanās izstrādāt saskaņotas, skaidras un precīzas definīcijas un, ja

¹ COM(2019) 640 final.

² COM/2021/390 final.

³ Regula (ES) 2020/852.

⁴ COM(2020) 667 final.

⁵ Definētas Ilgtspēju sekmējošajā ķīmikāliju stratēģijā (COM(2020) 667 final).

⁶ Eiropas Parlamenta 2020. gada 10. jūlija rezolūcija par ilgtspēju sekmējošu stratēģiju attiecībā uz ķīmikālijām (2020/2531(RSP)), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0201_LV.pdf.

⁷ Padomes 2021. gada 15. marta secinājumi 6941/21 “Savienības ilgtspējīgu ķīmikāliju stratēģija: laiks rīkoties”, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6941-2021-INIT/lv/pdf>.

nepieciešams, kritērijus vai principus jēdzieniem, kas ir būtiski Ķīmikāliju stratēģijas efektīvai īstenošanai, piemēram, “konceptuāli drošas un ilgtspējīgas ķīmikālijas”.

- (6) Aprites ekonomikas rīcības plāns⁸ nosaka, ka Komisija atbalstīs bīstamu vielu aizstāšanu un izskaušanu pētniecības un inovācijas ceļā.
- (7) ES Gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plānā⁹ un priekšlikumā regulai, ar ko izveido satvaru ekodizaina prasību noteikšanai ilgtspējīgiem produktiem¹⁰, ir uzsvēta apņemšanās nodrošināt, ka ķīmikālijas un materiāli ir iespējami droši un ilgtspējīgi gan konceptuāli, gan visā to aprites ciklā, lai materiālu aprites cikli nebūtu toksiski.
- (8) Pirmā nozarspecifiskā atsauce uz konceptuālu drošumu un ilgtspēju ir atrodama ES Tekstilizstrādājumu ilgtspējas un aprītīguma stratēģijā¹¹. Stratēģijā uzsvērts, cik svarīgi ir izstrādāt kritērijus konceptuāli drošām un ilgtspējīgām ķīmikālijām un materiāliem, lai nozarei palīdzētu tekstilizstrādājumos pēc iespējas aizstāt vai, ja tas nav iespējams, minimalizēt vielas, kas rada bažas.
- (9) Arī Eiropas iedzīvotāji uzskata, ka ir jārikojas. Eiroparometra 2020. gada aptauja¹² liecina, ka 84 % eiropiešu ir nobažījušies par ikdienas produktos esošo ķīmikāliju ietekmi uz veselību un 90 % ir noraizējušies par ķīmikāliju ietekmi uz vidi.
- (10) Pašlaik saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1907/2006 par ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (*REACH*)¹³ jau vairāki simti vielu ir apzinātas kā vielas, kas rada ļoti lielas bažas, un vēl daudzas citas varētu atbilst bažas raisošu vielu definīcijai priekšlikumā regulai, ar ko izveido satvaru ekodizaina prasību noteikšanai ilgtspējīgiem produktiem¹⁴.
- (11) Lai pāreja uz ķīmikālijām un materiāliem, kas ir konceptuāli droši un ilgtspējīgi, būtu sekmīga, ir vajadzīga vienota izpratne par drošuma un ilgtspējas aspektiem¹⁵. Tāpēc, lai nodrošinātu saskaņību starp aktoriem, nozarēm un vērtības ķēdēm, ir jāizstrādā konceptuāli drošu un ilgtspējīgu ķīmikāliju un materiālu novērtēšanas Eiropas satvars, kas varētu palīdzēt noteikt drošuma un ilgtspējas kritērijus.
- (12) Iecerētajam satvaram vajadzētu pavērt iespēju visaptveroši novērtēt ķīmikāliju un materiālu drošumu un ilgtspēju visā to aprites ciklā un atbalstīt tādu ķīmikāliju un materiālu projektēšanu, izstrādi, ražošanu un izmantošanu, kas nodrošina vēlamu funkciju vai pakalpojumu, vienlaikus būdami droši un ilgtspējīgi. Satvara piemērošana dos iespēju noteikt konceptuāla drošuma un ilgtspējas kritērijus, kam būtu jāpalīdz noteikt augstus ķīmikāliju un materiālu drošuma un ilgtspējas standartus.

⁸ COM(2020) 98 final.

⁹ COM(2021) 400 final.

¹⁰ COM(2022) 142 final.

¹¹ COM(2022) 141 final.

¹² Eiroparometra 2020. gada marta aptauja (2020) “Eiropas iedzīvotāju attieksme pret vidi”, <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2257>.

¹³ <https://echa.europa.eu/lv/candidate-list-table>.

¹⁴ COM(2022) 142 final.

¹⁵ Eiropas Komisija, 2021, *Mapping study for the development of Sustainable by Design criteria* [“Kartēšanas pētījums konceptuālas ilgtspējas kritēriju izstrādei”], <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f679c200-a314-11eb-9585-01aa75ed71a1/language-en>.

- (13) Drošuma un ilgtspējas dimensiju, aspektu, metožu, indikatoru un rīku izskatīšana¹⁶, kas ir šā ieteikuma pielikuma pamatā, gan skar vairākus papildu sociālekonomiskās ilgtspējas aspektus, bet galvenokārt ir vērsta uz ķīmisko drošumu un vidisko ilgtspēju. Lai sagādātu papildu informāciju un dotu iespēju pieņemt informētākus lēmumus, it sevišķi attiecībā uz aizstāšanu, var būt nepieciešams novērtēt vēl citus sociālekonomiskos aspektus. Satvaru piemērojot, šādus apsvērumus attiecīgos gadījumos var ņemt vērā.
- (14) Iecerētā konceptuāla drošuma un ilgtspējas satvara mērķis ir būt pētniecības un inovācijas avangardā un veicināt jaunāko zinātnes atziņu izmantošanu, lai ar inovācijas palīdzību realizētu visvērienīgākās drošuma un ilgtspējas ieceres.
- (15) Satvaram vajadzētu būt vērstam uz to, lai tas kļūtu par globālu atsaucis satvaru inovācijai virzībā uz zaļo rūpniecības pārkārtošanos, bažas raisošu vielu ražošanas un izmantojuma maksimālai aizstāšanai, ilgtspējīgu resursu un ievadresursu izmantošanai ķīmikāliju un materiālu ražošanā, minimalizētai ķīmikāliju un materiālu ražošanas un izmantošanas ietekmei uz klimatu, vidi un cilvēka veselību visā to aprites ciklā un nozares un publisko iestāžu pētniecībā un inovācijā investējamo līdzekļu pareizai ievirzīšanai.
- (16) Šajā ieteikumā izvirzīts konceptuālā drošuma un ilgtspējas Eiropas satvars ar drošu un ilgtspējīgu ķīmikāliju un materiālu etaloniem kā atsaucis punkts dalībvalstīm, nozarei, akadēmiskajām aprindām, pētniecības un tehnoloģiju organizācijām un struktūrām.
- (17) Šajā ieteikumā ir noteikts satvara testēšanas periods ar brīvprātīgu ziņošanas mehānismu dalībvalstīm un ieinteresētajām personām. Satvara pārskatīšanas process tiks sākts vēlākais līdz testēšanas perioda beigām. Balstoties uz testēšanas periodā ievāktajām atsauksmēm, Komisija apsvērs iespēju novērtējumā attiecīgā gadījumā kā papildu aspektu iekļaut papildu drošuma un vidiskuma aspektus, kā arī ekonomiskās un sociālās ilgtspējas aspektus.
- (18) Kā uzsvērts Ķīmikāliju stratēģijā, lai izstrādātu jaunus risinājumus un atbalstītu gan zaļo, gan digitālo pārkārtošanos, ir jāpanāk lielākas publiskās un privātās investīcijas drošu un ilgtspējīgu ķīmikāliju nodrošināšanā un jāpalielina ķīmiskās rūpniecības inovācijas spēja. Tāpēc 2030. gada redzējumam, kas ir šā ieteikuma pamatā, būtu jānodrošina, ka Eiropas, nacionālās un starptautiskās iniciatīvas, kas vērstas uz drošām un ilgtspējīgām ķīmikālijām un materiāliem, ir balstītas ierosinātajā satvarā. Komisija šo ieteikumu popularizēs starptautiskos forumos.
- (19) Lai radītu stimulus satvaru testēt un it sevišķi pievērsties vielām, kas rada bažas, Komisija testēšanas periodu atbalstīs. Tas tiks darīts ar darbībām pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa" konceptuāli drošu un ilgtspējīgu ķīmikāliju un materiālu izstrādei un tādu testēšanas metožu un novērtēšanas rīku izstrādei un uzlabošanai, kas paplašinātu satvara piedāvātās novērtēšanas iespējas.
- (20) Komisija ir arī izstrādājusi stratēģisku pētniecības un inovācijas plānu drošām un ilgtspējīgām ķīmikālijām un materiāliem¹⁷, kurā apzinātas galvenās pētniecības un

¹⁶ Caldeira, C., et al. *Safe and Sustainable by Design chemicals and materials. Review of safety and sustainability dimensions, aspects, methods, indicators, and tools*, EUR 30991 EN, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 2022, ISBN 978-92-76-47560-6 (tiešsaistē), doi:10.2760/879069 (tiešsaistē), JRC127109, 2022.

¹⁷ Eiropas Komisija, *Strategic Research and Innovation Plan for Safe and Sustainable Chemicals and Materials* ["Stratēģiskais pētniecības un inovācijas plāns drošām un ilgtspējīgām ķīmikālijām un

inovācijas jomas ķīmikāliju un materiālu aprites ciklā (projektēšana, ražošana, izmantošana un likvidēšana/reciklēšana/remediācija), lai Eiropas un valstu līmenī sekmētu un atbalstītu rūpniecības pārkārtošanu uz drošām un ilgtspējīgām ķīmikālijām un materiāliem.

- (21) Komisija, apzinādamās, kādi dati vajadzīgi iecerētā satvara īstenošanai, turpinās popularizēt atrodamus, pieklūstamus, savietojamus un atkalizmantojamus (*FAIR*) datus. Komisija turklāt izstrādā ES ķīmikāliju kopīgo datu platformu¹⁸, lai būtu vieglāk kopīgot esošos datus, kas izmantoti Savienības tiesību aktos par ķīmikālijām, tiem piekļūt un tos atkalizmantot.
- (22) Šajā ieteikumā ir ievērots subsidiaritātes princips, jo iecerētais konceptuāla drošuma un ilgtspējas satvars apmierina vajadzības, kas saistītas ar Eiropas Pētniecības telpu un ķīmikāliju un materiālu vienoto tirgu, kur ir vajadzīga vienota Eiropas līmeņa izpratne par ķīmikāliju un materiālu drošumu un ilgtspēju. Tajā ir ievērots arī proporcionalitātes princips, jo tas apvieno juridiski nesaistošu satvara izveidi ar testēšanas periodu, neskarot nekādus spēkā esošus vai turpmākus (Savienības) tiesību aktus par ķīmikālijām un materiāliem,

IR PIENĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

1. MĒRĶIS UN TVĒRUMS

- 1.1. Šajā ieteikumā ir ierosināts pētniecības un inovācijas darbībām izveidot konceptuāli drošu un ilgtspējīgu ķīmikāliju un materiālu Eiropas satvaru. Sīkāka informācija par testēšanas periodu un satvaru, kura pamatā ir Komisijas Kopīgā pētniecības centra tehniskie ziņojumi^{19, 20}, ir izklāstīta šā ieteikuma pielikumā.
- 1.2. Iecerēto satvaru veido ķīmikālijas vai materiāla drošuma un ilgtspējas aspektu novērtēšanas metodes. Satvara piemērošanas gaitā iegūtie rezultāti dos iespēju noteikt konceptuāla drošuma un ilgtspējas kritērijus, arī punktu sistēmas un sliedzņus, kas tiks izstrādāti uz iegūto rezultātu pamata. Kritēriju noteikšanas process tiks uzsākts līdztekus satvara pārskatīšanai. Šā ieteikuma mērķis ir sākt novērtēšanas satvara testēšanu un par to saņemt atsauksmes, lai varētu uzlabot tā relevantumu, uzticamību un darbību.
- 1.3. Šis ieteikums ir adresēts dalībvalstīm, nozarei, arī mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), akadēmiskajām aprindām un pētniecības un tehnoloģiju organizācijām, kas dod ieguldījumu ķīmikāliju un materiālu izstrādē vai strādā šajā jomā. Ieteikums tos aicina šo satvaru izmantot pētniecības un inovācijas programmās un darbībās, kas saistītas ar ķīmikālijām vai materiāliem. Tie arī tiek mudināti uz satvaru atsaukties relevantos rīcībpolitikas vai stratēģijas dokumentos.

materiāliem”], Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2022, ISBN 978-92-76-49115-6, doi 10.2777/876851.

¹⁸ COM(2020) 667 final.

¹⁹ *Caldeira C., Farcal L., Moretti, C., et al. Safe and Sustainable by Design chemicals and materials. Review of safety and sustainability dimensions, aspects, methods, indicators, and tools*, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 2022, ISBN 978-92-76-47560-6, doi:10.2760/879069.

²⁰ *Caldeira C., Farcal L., Garmendia, I., et al., Safe and sustainable by design chemicals and materials: Framework for the definition of safe and sustainable by design criteria for chemicals and materials*, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga, 2022, ISBN 978-92-76-53264-4, doi: 10.2760/487955.

- 1.4. Dalībvalstīm, nozarei, akadēmiskajām aprindām un pētniecības un tehnoloģiju organizācijām būtu arī jānodrošina, ka metodes, modeļi un dati, kas sagatavoti un izmantoti, piemērojot satvaru, atbilst atrodamības, piekļūstamības, savietojamības un atkalizmantojamības (*FAIR*) pamatprincipiem.

2. IZMANTOJUMS DALĪBVALSTĪS

Dalībvalstis tiek aicinātas

- 2.1. satvaru popularizēt savās nacionālajās pētniecības un inovācijas programmās, tādējādi testēšanas periodu atbalstot ar pieteikumiem un lietojumgadījumiem;
- 2.2. palielināt kvalitatīvu *FAIR* datu pieejamību drošuma un ilgtspējas novērtēšanai, šo aspektu attiecīgā gadījumā iekļaujot nacionālajās pētniecības un inovācijas programmās un saistītajās rīcībpolitikās;
- 2.3. atbalstīt novērtēšanas metožu, modeļu un rīku uzlabošanu un darīt pieejamas jaunas metodes, modeļus un rīkus, ko satvarā integrēt ar mērķi uzlabot drošuma un ilgtspējas novērtēšanu;
- 2.4. atbalstīt izglītības programmu izstrādi tā, lai nodrošinātu, ka tiek mācītas satvara īstenošanai nepieciešamās prasmes.

3. IZMANTOJUMS NOZARĒ, AKADĒMISKAJĀS APRINDĀS UN PĒTNIECĪBAS UN TEHNOLOĢIJU ORGANIZĀCIJĀS

Nozare (arī MVU), akadēmiskās aprindas un pētniecības un tehnoloģiju organizācijas tiek mudinātas

- 3.1. satvaru izmantot savos ķimikāliju vai materiālu izstrādes pētniecības un inovācijas procesos, tādējādi atbalstot testēšanas periodu;
- 3.2. darīt pieejamus kvalitatīvus *FAIR* datus drošuma un ilgtspējas novērtēšanai, nerīkojoties pretrunā intelektuālā īpašuma tiesībām un attiecīgā gadījumā drošības apsvērumiem;
- 3.3. atbalstīt tādu jaunu novērtēšanas metožu, modeļu un rīku izstrādi un pieejamību, ko satvarā var integrēt ar mērķi uzlabot drošuma un ilgtspējas novērtēšanu;
- 3.4. atbalstīt profesionālās apmācības un izglītības programmu izstrādi tā, lai nodrošinātu, ka tiek mācītas satvara īstenošanai nepieciešamās prasmes.

4. ZIŅOŠANA PAR IETEIKUMA ĪSTENOŠANU

- 4.1. Dalībvalstis, nozare, akadēmiskās aprindas un pētniecības un tehnoloģiju organizācijas tiek mudinātas Komisijai ziņot par šā ieteikuma īstenošanu testēšanas periodā.
- 4.2. Lai ziņošanu atvieglotu, Komisija darīs pieejamu ziņošanas veidni. Ziņojumā būtu jāiekļauj šādas ziņas:
 - kā dalībvalstis, nozare, universitātes un pētniecības un tehnoloģiju organizācijas satvaru izmanto savās pētniecības un inovācijas programmās, darbībās un citur;
 - satvara testēšanas iniciatīvas un lietojumgadījumi;
 - jaunu drošuma un ilgtspējas novērtēšanas metožu, modeļu un rīku izstrādes iniciatīvas, piekļuve iznākumiem un to izmantošana;
 - konceptuāli drošu ķimikāliju un materiālu izstrādes iniciatīvas;

- novērtējuma ziņojumi, kuros izklāstīti satvara testēšanas rezultāti;
- problēmas un grūtības, kas konstatētas, satvaru izmantojot;
- informācija par punktu sistēmu un sliekšņu izveidi, kas var palīdzēt noteikt konceptuāla drošuma un ilgtspējas kritērijus pārskatītā satvarā.

Briselē, 8.12.2022

*Komisijas vārdā —
Komisijas locekle
Mariya GABRIEL*

